

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: N. K.
X
zastoupena advokátem Mgr. Ondřejem Trávníčkem
Krapkova 280/7, 779 00 Olomouc

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 12. 2024, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 11. 12. 2024, č. j. X, *se ruší* a věc se *vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je *povinna* zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení v celkové výši 10 140 Kč do 30 (třiceti) dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího advokáta Mgr. Ondřeje Trávníčka.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaná podle žalobkyně chybně vypočítala výši jejího starobního důchodu. V námitkách proti rozhodnutí vydanému na I. stupni předložila svůj vlastní výpočet opřený o určitý výklad mezinárodní smlouvy, která na věc dopadá. Žalovaná však na tuto její argumentaci

konkrétně nezareagovala, ač to podle soudu bylo třeba. Proto soud její rozhodnutí zrušil, aby jí dal nyní příležitost k nápravě a možnost na námitku žalobkyně věcně zareagovat.

II. Rozhodnutí žalované a související skutkové okolnosti věci

2. Rozhodnutím ze dne 17. 10. 2024 žalovaná přiznala žalobkyni od 14. 2. 2020 starobní důchod ve výši 3 656 Kč měsíčně. Právně vycházela z § 29 odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění a čl. 15 Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení (č. 29/2003 Sb. m. s.; „Smlouva“).
3. Žalobkyně ovšem proti danému rozhodnutí podala námitky. Uváděla v nich vlastní výpočet osobního vyměřovacího základu. Odkazovala na čl. 18 Smlouvy, podle kterého se vyměřovací základ měl stanovit pouze za doby pojištění získané v souladu s českými předpisy. Rozhodným obdobím pro výpočet osobního vyměřovacího základu tak podle žalobkyně mělo být období let 2003 až 2019 (nikoliv 1986 až 2019, jak rozhodné období určila žalovaná). Podle žalobkyně by pak vyměřovací základ měl činit 13 680 Kč a důchod by se měl zvýšit na 5 205 Kč.
4. Žalovaná rozhodnutím ze dne 11. 12. 2024, č. j. X („rozhodnutí žalované“), námitky žalobkyně zamítla. Uvedla, že žalobkyni vznikl nárok na důchod podle čl. 14 Smlouvy. Ke vzniku nároku totiž bylo třeba přihlédnout k dobám pojištění získaným podle ukrajinských právních předpisů. Žalobkyně pak získala celkovou dobu pojištění 30 let a 59 dnů (11 009 dnů), z toho 5 937 dnů v českém důchodovém pojištění (celkově 16 roků a 97 dnů) a 5 072 dnů v ukrajinském důchodovém pojištění.
5. Žalovaná proto následně postupovala podle čl. 15 Smlouvy. Vypočítala nejprve teoretickou výši důchodu, na kterou by žalobkyně měla nárok, kdyby všechny doby pojištění získala pouze v České republice.
6. Základní výměru pro rok 2020 stanovila podle nařízení vlády č. 260/2019 Sb. na 3 490 Kč měsíčně. Procentní výměru vypočítala podle § 33 odst. 2 a § 34 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění jako 45 % výpočtového základu *za 30 celých roků pojištění* (30 x 1,5 %). Osobní vyměřovací základ žalobkyně žalovaná stanovila jako měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů *za rozhodné období let 1986 až 2019*. Tento základ činí 7 301 Kč. Při redukci podle § 15 zákona o důchodovém pojištění se osobní vyměřovací základ do první redukční hranice 15 328 Kč počítá v plné výši, takže výpočtový základ činil právě oněch 7 301 Kč. Procentní výměra teoretického důchodu tak činila 3 286 Kč (45 % ze 7.301 Kč).
7. Při zjišťování skutečné výše dílčího důchodu žalovaná postupovala podle článku 15 písm. b) Smlouvy a upravila teoretickou výši důchodu v poměru české doby pojištění k celkové době pojištění. Základní výměra činí 1 883 Kč měsíčně po zaokrouhlení ($3.490 \text{ Kč} \times 5.937/11.009$) a procentní výměra činí 1 773 Kč měsíčně po zaokrouhlení ($3.286 \text{ Kč} \times 5.937/11.009$). Celková výše starobního důchodu tak opravdu podle žalované dosahovala částky 3 656 Kč měsíčně.
8. K podstatě námitek žalobkyně jen sdělila, že výpočet výše jejího českého důchodu byl správný a v souladu s příslušnými právními předpisy, jak vyplývá z výše uvedeného popisu výpočtu.

III. Žaloba a vyjádření žalované

9. **Žalobkyně** tvrdí, že žalovaná nesprávně použila čl. 15 Smlouvy. Už dříve na to upozornila v námitkách. Žalovaná se však vůbec jejími námitkami nezabývala a nezohlednila je. Žalobkyně zdůrazňuje důležité pravidlo čl. 7 odst. 1 správního ujednání k provádění Smlouvy (č. 96/2003 Sb. m. s.; „správní ujednání“), podle kterého při provádění čl. 18 Smlouvy *nepřiblíží instituce smluvní strany k výdělkům získaným v době, kdy osoba podléhala právním předpisům druhé smluvní strany, a uvedená doba se pro stanovení průměrného výdělku nebo vyměřovacího základu vylučuje*. Ustanovení čl. 18 Smlouvy stanoví, že pro výpočet důchodu instituce každé ze smluvních stran stanoví průměrný výdělek nebo vyměřovací základ *pouze za doby pojištění získané v souladu s jejími právními předpisy*.
10. Česká správa sociálního zabezpečení ale tato pravidla ignorovala. Postupovala podle jiných článků (13 a 15) a čl. 7 odst. 1 správního ujednání, resp. čl. 18 úplně opomenula. Žalobkyně proto dostala nižší důchod, než jí náleží.
11. Další problém žalobkyně shledává ve výpočtu osobního vyměřovacího základu žalobkyně ve výši 7 301 Kč. Je nižší než první redukční hranice podle § 2 písm. a) nařízení vlády č. 260/2019 Sb. Proto se měl podle § 15 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění započítat ve výši 100 %. Žalovaná to sice udělala, ale zároveň nesprávně uvedla, že osobní vyměřovací základ je jen 7 301 Kč. Jak osobní vyměřovací základ, tak výpočtový základ jsou tedy špatně spočítané.
12. **Žalovaná** vysvětluje, že žalobkyně získala v Česku pouze 5 937 dnů pojištění (16 roků a 97 dnů). Nesplnila tedy podmínku nejméně 35 let nebo 30 let české doby pojištění [§ 29 odst. 1 písm. k) a § 29 odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění]. Proto jí nevznikl nárok na český nedílčený starobní důchod podle českých předpisů (čl. 13 Smlouvy).
13. Protože žalobkyně nesplnila podmínky pro český důchod bez přihlédnutí k ukrajinské době pojištění (čl. 14 Smlouvy), musela žalovaná podle čl. 15 Smlouvy vypočítat dílčí důchod. Ukrajinský nositel potvrdil žalobkyni 5 072 dnů pojištění (13 roků a 327 dnů), takže celkem získala 11 009 dnů pojištění (30 roků a 59 dnů). Ustanovení čl. 7 odst. 1 správního ujednání o vyloučení ukrajinské doby z výpočtu se podle žalované uplatní pouze tehdy, pokud pojištěnec získá potřebnou dobu pojištění bez přihlédnutí k ukrajinské době.
14. Žalovaná správně vypočítala osobní vyměřovací základ žalobkyně ve výši 7 301 Kč za roky 1986 až 2019, který nezapočítala ve zkrácené výši, protože nedosáhl první redukční hranice. Dílčí výši důchodu stanovila podle čl. 15 Smlouvy v poměru české doby pojištění k celkové době pojištění.

IV. Posouzení věci

15. Žaloba je *důvodná*.
16. Soud shledal rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelným, protože žalovaná nijak nezareagovala na důležitou námitku žalobkyně, opřenou o čl. 18 Smlouvy.
17. Pro pochopení jádra věci soud nejdříve krátce vyloží základní právní rámec věci podle Smlouvy. Podle jejího čl. 13 platí:

„Jsou-li podle právních předpisů jedné smluvní strany splněny podmínky nároku na důchod *i bez přihlédnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany*, stanoví příslušná instituce první smluvní strany důchod *výlučně na základě dob pojištění získaných podle jejích právních předpisů*.“ [zvýraznil soud]

Tento článek na žalobkyni nedopadal, protože nesplňovala podmínku potřebné doby pojištění čistě podle českých předpisů.

18. Podle čl. 14 Smlouvy pak platí:

„Závisí-li podle právních předpisů jedné smluvní strany vznik, zachování nebo obnovení nároku na důchod na existenci nebo získání určitých dob pojištění, musí instituce této smluvní strany, v nezbytném rozsahu, přihlídnout i k existenci nebo dobám odpovídajícího pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany za podmínky, že se nepřekrývají.“ [zvýraznil soud]

Toto ustanovení tvoří základ pro vznik nároku žalobkyně na starobní důchod. Žalobkyně získala celkovou dobu pojištění pro vznik nároku na starobní důchod v rozsahu 30 let a 59 dnů (z toho 5 937 dnů – tj. 16 roků a 97 dnů – v českém důchodovém pojištění). Proto jí vznikl nárok na důchod podle § 29 odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, který tento nárok podmiňuje dosažením důchodového věku po roce 2014 (žalobkyně ho dosáhla v roce 2020) a ziskem alespoň 30 let doby pojištění uvedené v § 11 a § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, tj. doby pojištění bez náhradních dob pojištění. Takovou dobu pojištění žalobkyně získala.

19. Podle čl. 15 Smlouvy pak v návaznosti na splnění podmínek čl. 14 platí:

„Pokud nárok na důchod podle právních předpisů smluvní strany může vzniknout pouze s přihlédnutím k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany, pak instituce první smluvní strany:

- a) vypočte výši důchodu, který by náležel, kdyby všechny doby pojištění získané podle právních předpisů obou smluvních stran byly získány podle jejich právních předpisů,*
- b) na základě výše vypočtené podle písmene a) tohoto článku poté stanoví skutečnou výši dílčího důchodu určeného k výplatě podle poměru dob pojištění získaných podle právních předpisů první smluvní strany k celkové době pojištění získané podle právních předpisů obou smluvních stran.“* [zvýraznil soud]

20. Ustanovení čl. 18 Smlouvy pak ovšem stanoví:

„Pro výpočet důchodu instituce každé ze smluvních stran stanoví průměrný výdělek nebo vyměřovací základ pouze za doby pojištění získané v souladu s jejími právními předpisy.“ [zvýraznil soud]

21. Na čl. 18 Smlouvy navazuje čl. 7 odst. 1 správního ujednání, podle kterého:

„Při provádění článku 18 Smlouvy nepřihlíží instituce smluvní strany k výdělkům získaným v době, kdy osoba podléhala právním předpisům druhé smluvní strany, a uvedená doba se pro stanovení průměrného výdělku nebo vyměřovacího základu vylučuje.“ [zvýraznil soud]

22. Žalobkyně odkazovala na čl. 18 Smlouvy (i čl. 7 správního ujednání) ve svých námitkách. Provedla v nich vlastní výpočty, ve kterých uváděla, že by rozhodným obdobím mělo být období od roku 2003 do roku 2019. Poukazovala tedy na to, že by se jí nemělo započítávat celých více než 30 let pojištění včetně ukrajinských dob pojištění. Podle čl. 18 by podle ní mělo hrát roli jen české pojištění. Pokud by tomu tak bylo, tak by podle jejího výpočtu byl osobní vyměřovací základ vyšší.

23. *Žalovaná však na tuto námitku ve svém rozhodnutí nezareagovala. A při určování procentní výměry (§ 34 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění), při němž svůj postup opírala o čl. 15 písm. a) Smlouvy s § 16 odst. 1 a § 18 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, a výpočtu osobního vyměřovacího základu pracovala s celými 30 lety pojištění, resp. rozhodným obdobím od roku 1986 do roku 2019. Proto zde opravdu vzniká otázka, zda tento postup odpovídá pravidlu v čl. 18 Smlouvy, podle kterého se stanoví vyměřovací základ pouze za doby pojištění získané v souladu s právními předpisy instituce provádějící daný výpočet důchodu, zde tedy pouze za české doby pojištění.*
24. *Žalovaná sice ve vyjádření k žalobě tvrdí, že se vyloučení ukrajinské doby z výpočtu uplatní pouze tehdy, pokud pojištěnec získá potřebnou dobu pojištění bez přihlédnutí k ukrajinské době, tedy – pokud soud správně rozumí této námitce – v případě použití režimu podle čl. 13, o který tu ale nejde. A podle soudu to ze Smlouvy ani neplyne. Pokud totiž čl. 13 říká, že příslušná instituce prvé smluvní strany stanoví důchod výlučně na základě dob pojištění získaných podle jejích právních předpisů, jestliže pojištěnec splňuje podmínky nároku na důchod i bez přihlédnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany, pak by pravidlo v čl. 18 Smlouvy bylo nadbytečné. Stanovilo by něco, co lze dovodit už z čl. 13.*
25. *Text čl. 18 Smlouvy současně neobjasňuje svůj vztah k dalším ustanovením Smlouvy a zejména čl. 15. Žalovaná přitom měla v reakci na námitku žalobkyně osvětlit, jaký je mezi těmito ustanoveními vztah. Na jedné straně totiž (a) čl. 15 v písm. a) říká, že se má důchod vypočítat v takové výši důchodu, jako by všechny doby pojištění získané podle právních předpisů obou smluvních stran byly získány podle právních předpisů strany provádějící daný výpočet výše důchodu, a na druhé straně (b) čl. 18 říká, že se při výpočtu vyměřovacích základů mají brát v potaz pouze doby pojištění získané v souladu s právními předpisy instituce smluvní strany provádějící daný výpočet důchodu.*
26. *Žalobkyni se tedy nedostalo konkrétní odpovědi na důležitou otázku, kterou vznesla v námitkách, a která se týkala výše jejího dílčího důchodu. Žalovaná jí na její námitky jen nekonkrétně odpověděla, že je vše vypočítané správně. Proč ale nepoužila čl. 18 Smlouvy a zohlednila i ukrajinské doby pojištění, resp. kde případně žalobkyně ve svém výpočtu udělala chybu, již žalovaná žalobkyni adresně nevysvětlila.*
27. *Proto je rozhodnutí žalované nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. K výše popsaným tématům se tedy žalovaná bude muset znovu vrátit. Na danou otázku vznesenou v námitkách musí jako první odpovědět právě žalovaná. Soud ji nemůže nahradit a jako první posoudit důvodnost námitky po věcné stránce.*
28. *S ohledem na výše uvedené je nadbytečné se ještě zabývat námitkou nesprávného výpočtu vyměřovacího základu, protože jeho výše hypoteticky může doznat změn i v návaznosti na to, jak žalovaná vypořádá námitku žalobkyně týkající se čl. 18 Smlouvy.*

V. Závěr a náklady řízení

29. Soud tedy zrušil rozhodnutí žalované pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů a věc jí vrátil k dalšímu řízení [§ 76 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 soudního řádu správního]. Žalovanou v dalším řízení váže závazný právní názor soudu (§ 78 odst. 5 soudního řádu správního).
30. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 soudního řádu správního. Úspěšné žalobkyni vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Výrokem II. tohoto rozsudku soud uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni do třiceti dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení o žalobě v celkové výši 10 140 Kč k rukám jejího zástupce.
31. Zástupce žalobkyně učinil dva úkony právní služby: (1) převzetí a příprava zastoupení s (2) podáním žaloby [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu]. Od účinnosti vyhlášky č. 258/2024 Sb. se v advokátním tarifu již nesnižuje sazba odměny pro sociální věci. Podle nynějšího znění § 9 odst. 5 advokátního tarifu se totiž za tarifní hodnotu ve věcech žalob, kasačních stížností a dalších právních věcí projednávaných podle soudního řádu správního považuje částka 88 000 Kč. Podle § 7 odst. 5 advokátního tarifu pak sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby z tarifní hodnoty přes 10 000 Kč do 200 000 Kč činí 1 500 Kč a 40 Kč za každých započatých 1 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 Kč. Za jeden úkon právní služby ve správním soudnictví tak náleží nově 4 620 Kč. Režijní paušál pak podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu nyní činí 450 Kč. V tomto případě za dva úkony právní služby tedy jde o 10 140 Kč. Zástupce žalobkyně nedoložil, že by byl plátcem DPH, proto soud již částku odměny nezvyšoval.
32. Celková částka odměny zástupce žalobce tak dělá 10 140 Kč. Žalovaná má povinnost ji k rukám zástupce žalobce uhradit do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 26. června 2025

Martin Kopa, v. r.
samosoudce